

Udfordringerne i forbindelse med vurdering af kognitiv funktion hos børn og unge

Det er et stort ansvar at stille en diagnose. Man vil have, at den skal være korrekt – både for at kunne tilbyde personen den rigtige hjælp og at føle sig sikker, når man skal formidle noget, der kan være et svært budskab for personen og vedkommendes familie. Men at vurdere et barns kognitive funktion og stille en diagnose er ikke altid en nem opgave. Det kræver en lang uddannelse, praktisk arbejde, mange timers vejledning og klinisk erfaring. I denne artikel kan du læse mere om nogle af de udfordringer, psykologer møder i deres kliniske arbejde med børn og unge.

Differentiering mellem diagnoser

En af udfordringerne er at skelne mellem forskellige diagnoser. Det er ikke ualmindeligt, at børn udviser adfærd, der er typisk for flere forskellige funktionsnedsættelser. En tilstand, der nogle gange forveksles med neuropsykiatriske funktionsnedsættelser, er Cerebral Visual Impairment (CVI) - eller hjernebetinget synsnedsættelse på dansk. Det er en form for synsnedsættelse, der påvirker den visuelle opfattelse, men hvor øjets funktion er intakt. Synet spiller en afgørende rolle i børns udvikling. Det påvirker deres kognitive og sociale udvikling samt deres adaptive færdigheder. En synsnedsættelse, som f.eks. CVI, udgør derfor en risiko for, at barnet bliver forsinket i sin udvikling og udviser adfærd, der er typisk for neuropsykiatriske diagnoser. Heldigvis er kendskabet til hjernebetinget

synsnedsættelse stigende, og i dag har man adgang til mere information, der kan hjælpe psykologer med at skelne mellem diagnoserne autisme, ADHD, intellektuel funktionsnedsættelse og CVI. For alle, der er interesserede i mere information om emnet, findes der en læseværdig artikel af Chokron og kolleger fra 2021 (se referencelisten for mere information).

Undersøgelse af børn med et andet modersmål end dansk

I takt med at samfundet bliver stadig mere multikulturelt, er en anden udfordring for psykologer at vurdere børn med et andet modersmål end dansk og en anden kulturel baggrund end den danske. Her kan det være svært at bruge de sædvanlige standardiserede

instrumenter, eftersom de ofte er baseret på normer, der er indsamlet i Danmark. Dette kan indebære, at psykologen er nødt til at samarbejde med en tolk under testningen, vælge nonverbale tests eller bruge tests, der er tilgængelige på barnets modersmål (medmindre sproget er en hindring for at fortolke resultaterne). Psykologen er med andre ord nødt til at være kreativ, indsamle information fra mange forskellige kilder og i større udstrækning stole på sin kliniske dømmekraft.

En publikation, der kan hjælpe psykologer i situationer som disse, er en artikel af Tassé og kolleger, som blev udgivet i 2019. I samarbejde med et tværfagligt ekspertpanel udarbejdede de en

omfattende liste over adfærdsindikatorer til klassificering af intellektuelle funktionsnedsættelser i ICD-11. Hensigten var at give psykologer en alternativ vejledning til at fastlægge tilstedeværelsen og sværhedsgraden af en mulig intellektuel funktionsnedsættelse. Disse

retningslinjer kan være anvendelige i den kognitive vurdering af børn, der har et andet modersmål end dansk, eller hvis barnets IK-score ligger lige over eller under 70 og dermed er på grænsen til intellektuel funktionsnedsættelse.

Udelukkelse af indflydelsen fra forskellige miljøfaktorer

En anden udfordring er udelukkelse af andre årsager, der kan forklare et barns kognitive funktion. Det kan være vigtige livsbegivenheder, situationen i skolen eller derhjemme, medicinering og så videre. I dagens samfund kan det for eksempel være relevant at reflektere over børn og unges skærmvaner. En aktuel systematisk oversigt viste, at overdreven skærmtid kan øge forekomsten af opmærksomhedsproblemer (Santos et al., 2022). Andre studier har observeret en sammenhæng mellem daglig skærmeeksponering og forekomsten af autismlignende adfærd hos børn og unge, især når den første eksponering for skærme fandt sted i en alder af 3 år eller tidligere (Chen et al., 2021).

Konklusion

Kort sagt står psykologer over for flere udfordringer, når de skal vurdere børn og unges kognitive funktion. Nogle af disse udfordringer omfatter differentiering mellem forskellige diagnoser, vurdering af børn med et andet modersmål end dansk og udelukkelse af forskellige miljøfaktorer, der kan påvirke barnets kognitive funktion. Nye undersøgelser kan nogle gange give perspektiv og klinisk vejledning i forbindelse med disse udfordringer.

Referencer

Chen, J. Y., Strodl, E., Wu, C. A., Huang, L. H., Yin, X. N., Wen, G. M., ... & Chen, W. Q. (2021). Screen time and autistic-like behaviors among preschool children in China. *Psychology, health & medicine*, 26(5), 607-620.
<https://doi.org/10.1080/13548506.2020.1851034>

Chokron, S., Kovarski, K., Zalla, T., & Dutton, G. N. (2020). The inter-relationships between cerebral visual impairment, autism and intellectual disability. *Neuroscience & biobehavioral reviews*, 114, 201-210.
<https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2020.04.008>

Santos, R. M. S., Mendes, C. G., Marques Miranda, D., & Romano-Silva, M. A. (2022). The association between screen time and attention in children: a systematic review. *Developmental neuropsychology*, 47(4), 175-192.
<https://doi.org/10.1080/87565641.2022.2064863>

Tassé, M. J., Balboni, G., Navas, P., Luckasson, R., Nygren, M. A., Belacchi, C., ... & Kogan, C. S. (2019). Developing behavioural indicators for intellectual functioning and adaptive behaviour for ICD-11 disorders of intellectual development. *Journal of Intellectual Disability Research*, 63(5), 386-407.
<https://doi.org/10.1111/jir.12582>